

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад
«Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова приймальної комісії

ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»

Олена КАРАМАН

13 травня 2022 року

ПРОГРАМА

**фахового вступного випробування для вступу на навчання за
другим (магістерським) рівнем вищої освіти
спеціальності 016 «Спеціальна освіта»
освітня програма 016.01 „Логопедія. Спеціальна психологія”
на основі здобутих рівнів вищої освіти бакалавра та магістра**

ЗМІСТ

I. Загальні положення	3
II. Організаційно-методичні рекомендації	3
III. Перелік питань з окремих дисциплін підготовки для вступних випробувань.....	4
IV. Приклад тестового завдання	5
V. Перелік літератури	6

рекомендованої

I. Загальні положення

Вступне фахове випробування (тестування) проводиться при вступі на освітній ступінь «Магістр» після завершення навчання на освітньому ступені «Бакалавр», освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст» з метою встановлення фактичного рівня компетентностей майбутніх фахівців та його відповідності вимогам освітніх програм.

Програма фахового випробування (тестування) ставить за мету забезпечити єдність вимог щодо змісту та критеріїв оцінювання знань і практичних умінь здобувачів вищої освіти, узагальнити та систематизувати їхні знання з вивчених навчальних курсів, удосконалити практичні уміння та навички корекційно-виховної роботи з дітьми, які мають порушення мовленнєвого розвитку.

Основними завданнями програми є окреслення найважливіших проблем з теорії та спеціальних методик корекційного навчання і виховання дітей, які мають порушення мовленнєвого розвитку; розширення та уточнення основних понять, систематизація знань, які були висвітлені в курсах психолого-педагогічного циклу («Психологія», «Педагогіка», «Історія педагогіки», «Спецпедагогіка з історією», «Загальна вікова та педагогічна логопсихологія» тощо); розкриття взаємозв'язку діяльності педагога і вихованців; ознайомлення зі змістом та методами виховного впливу на особистість та колектив учнів, із методикою роботи з батьками школярів, які мають відхилення у мовленнєвому розвитку.

До програми включені основні питання загальної теорії корекційного навчання і виховання дітей з порушеннями мовлення, організації корекційної роботи в дошкільних та шкільних закладах освіти, спеціальних методик навчання та виховання зазначеної категорії дітей, а також визначено критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти.

II. Організаційно-методичні рекомендації.

Комплексне вступне випробування проводиться з метою виявлення вступників, які досягли відповідного професійного рівня та отримали необхідні знання для подальшого вдосконалення професійної діяльності в галузі спеціальної освіти.

Під час випробування абітурієнт повинен знати:

- основи психолого-педагогічних, медичних, медико-біологічних, загальноосвітніх і соціальних дисциплін, шляхи їх впровадження у корекційно-виховний процес спеціальних загальноосвітніх закладів;
- загальні та спеціальні методики корекційно-виховного процесу, соціально-трудової адаптації учнів з мовленнєвими порушеннями;

- психофізіологічні особливості учнів, основи комплексного підходу до організації та проведення виховних заходів, вивчення особистості та її корекції;

- сучасні психолого-педагогічні методи та принципи вивчення індивідуальних, психофізичних властивостей особистості учня, його нервової системи, придатності до тієї чи іншої майбутньої професії;

- особливості організації трудової підготовки учнів, шляхи реалізації принципів трудового виховання, наукові основи сучасного виробництва і технологій, вимоги до сучасного обладнання, застосування різних пристроїв, засобів їх використання, здійснення профорієнтаційної роботи до вибору сучасних професій.

Під час випробування абітурієнт повинен уміти:

- реалізовувати свої знання у навчально-виховному процесі спеціальних загальноосвітніх закладів з врахуванням індивідуальних і психофізичних можливостей дітей з мовленнєвими порушеннями, прищеплювати навички до самостійного виконання поставлених завдань, здійснювати індивідуальний і диференційований підхід у процесі виховання дітей спеціальних загальноосвітніх закладів;

- володіти прийомами активізації уваги учнів, реалізовувати вимоги охоронного режиму, знімати втому та забезпечувати працездатність;

- уміти професійно організовувати, планувати, вести корекційно-виховний процес, формувати відповідні трудові навички та уміння працювати, ознайомлювати дітей з сучасними виробничими професіями, оцінювати трудові завдання учнів, здійснювати профілактику травматизму;

- використовувати різнобічні методи і форми виховання, диференціювати їх, вибирати оптимальні умови їх виконання, сприяти розвитку технічної творчості учнів, організовувати позаурочну роботу, раціонально використовувати різного роду матеріали, наочні посібники, обчислювальну техніку, самостійно виготовляти наочні посібники, індивідуальні картки-завдання з урахуванням індивідуальних можливостей учнів, проводити профорієнтаційну роботу, застосовувати найбільш ефективні науково обґрунтовані методи діагностики, прогнозувати навчальні й виховні можливості учнів з мовленнєвими порушеннями;

- майстерно володіти вміннями та навичками корекційно-виховного процесу, планувати послідовність його впровадження, встановлювати різнобічні взаємозалежності, використовувати сучасний педагогічний досвід у сфері корекції осіб з мовленнєвими порушеннями, орієнтуватись у його впровадженні, здійснювати методичну та науково-дослідну роботу.

Програма визначає перелік тем, список основної і додаткової літератури, критерії оцінювання знань абітурієнтів під час вступу на навчання для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 016 Спеціальна освіта; освітня програма: 016.01 Логопедія. Спеціальна психологія.

Вступне випробування передбачає перевірку знань, умінь та навичок професійно-орієнтованих дисциплін.

На виконання тесту відведено 60 хвилин.

Оцінка за вступне випробування виставляється за 200-бальною шкалою оцінювання. Мінімальна кількість набраних балів складає 100.

III. Перелік питань та список літератури з окремих дисциплін підготовки для вступних випробувань.

1. Логопедія, як галузь дефектології – предмет, завдання, понятійно-категоріальний апарат.
2. Дислалія. Етіологія та механізм дислалії.
3. Дати характеристику особливостям голосової функції з різних аспектів сили, висоти, тембру, діапазону.
4. Визначення терміну "Ринолалія". Причини, механізми.
5. Етіологія та клініко-фізіологічні аспекти дизартрії.
6. Охарактеризувати прояви та причини тахілалії, комплексний характер впливу з її подолання.
7. Заїкування, його форми, симптоматика.
8. Психофізіологічні механізми порушень при алалії.
9. Рівні організації процесу письма. Охарактеризувати сенсомоторний та психологічний і лінгвістичний рівні.
10. Загальні відомості про правильну та неправильну звуковимову дітей.
11. Класифікація дислалії: функціональна і механічна (органічна). Прості та складні дислалії.
12. Розкрити механізми голосоутворення та значення центрального периферійного відділів мовнорухового аналізатора.
13. Класифікація ринолалії.
14. Клініко - педагогічна характеристика дітей з дизартрією.
15. Особливості полтерну та баттаризму.
16. Зміст психолого-педагогічної діагностики невротичної форми заїкування.
17. Причини, локалізація, механізм порушення моторної та сенсорної алалії.
18. Психофізіологічна характеристика читання в нормі.
19. Вікові закономірності розвитку мовлення дитини в нормі.
20. Класифікація функціональної дислалії з урахуванням природи порушення, актуального для логопедичного впливу – фонематичного чи фонетичного або їх комбінацій.
21. Значення слуху в процесі формування голосу.
22. Відкрита ринолалія. Причини, механізм, симптоматика. Анатомічні порушення в будові артикуляційного відділу, що заважають повній ізоляції ротової порожнини від носової.
23. Психологічні аспекти дизартрії.

24. Порухення всіх сторін мовленнєвої діяльності при полтерні та батаризмі.

25. Психолого-педагогічна характеристика неврозоподібної форми заїкування.

26. Особливості звукового сприйняття при сенсорній алалії та порушеннях слуху.

27. Міжпівкульна взаємодія та її значення у засвоєнні навичок писемного мовлення.

28. Співставити поняття „порушення мовлення” та „вікова несформованість мовлення”.

29. Комплексна клініко-педагогічна діагностика: збір анамнестичних даних. Оцінка фізичного та неврологічного стану дітей. Будова органів артикуляційного відділу. Вивчення мимічної, артикуляційної та дрібної моторики пальців рук. Вивчення стану звуковимови та фонематичних процесів.

30. Дати характеристику голосу при різних формах порушення: афонія, дисфонія, фонастенія, ринофонія.

IV. Приклад тестового завдання.

Логопедія є:

- педагогічною наукою
- психологічною наукою
- медичною наукою
- технічною наукою

Список джерел для підготовки до вступного фахового екзамену

1. Хрестоматія по логопедії: В 2 тт. / Под ред. Л.С. Волковой, В.И. Селиверстова. – Т. I. – М.: Гуманитарный издательский центр ВЛАДОС, 1997. – 560 с.

2. Хрестоматія по логопедії: В 2 тт. / Под ред. Л.С. Волковой, В.И. Селиверстова. – Т. II. – М.: Гуманитарный издательский центр ВЛАДОС, 1997. – 656с.

3. Хрестоматія з логопедії: Навчальний посібник / За ред. М.К. Шеремет, І.В. Мартиненко. – К.: КНТ, 2006. – 356 с.

4. Дефектологія: Науково-методичний журнал. — К.: Педагогічна преса, 1995-2006.

5. Дефектолог: Інформаційно-методичний журнал. — К.: Видавничий дім “Шкільний світ”, 2006.

Список рекомендованої літератури

1. *Акімова М.К., Козлова Т.В.* Психологическая коррекция умственного развития школьников.: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений. – 2-е изд., стер. – М.: Изд. центр “Академия”, 2002. – 340 с.

2. *Бондар В.* Основні напрямки та перспективи розвитку дефектологічної науки в Україні // Дефектологія. – 1999. – №3. – С. 2-6.

3. *Выготский Л.С.* Основы дефектологии. – СПб. Изд. “Лань”, 2003. – 156 с.

4. *Гегелия Н.А.* Исправление недостатков произношения у школьников и взрослых: Пособие для логопеда. – М.: Гуманит. издательский центр “ВЛАДОС”, 1999. – 264 с.
5. *Ефименкова Л.Н.* Формирование речи у дошкольников. — М.: Просвещение, 1985. – 268 с.
6. *Жукова Н.С., Мастюкова Е.М., Филочева Т.Б.* Преодоление задержки речевого развития у дошкольников. — Екатеринбург, Учпедгиз, 1998. – 220 с.
7. *Забрамная С.Д.* Отбор умственно отсталых детей в спец. учреждения. — М.: Просвещение, 1989. – 270 с.
8. *Ілляшенко Т.Д.* Чому їм важко вчитись?: Методичний посібник, присвячений питанням психолого-педагогічної допомоги молодшим школярам із труднощами у навчанні. – К.: Видавництво “Початкова школа”, 2003. – 190 с.
9. *Ілляшенко Т.Д., Обухівська А.Г., Романенко О.В., Скрипка Н.С.* Корекція психосоціального розвитку дітей з церебральним паралічем у реабілітаційному центрі: Навчально-методичний посібник. – К.: Ранок, 2003. – 190 с.
10. *Иншакова О.Б.* Альбом для логопеда. — М.: Просвещение, 1998. – 130 с.
11. *Катаєва А.А., Стребелева Е.А.* Дидактические игры и упражнения в обучении умственно отсталых дошкольников. — М., 1993.
12. *Кащенко В.П.* Педагогическая коррекция: Исправление недостатков характера у детей и подростков: Пособие для студ. сред. и высш. пед. заведений. – М.: Издательский центр “Академия”, 2000. – 296 с.
13. *Коррекционная педагогика / Под ред. Б.П. Пузанова.* — М.: Просвещение, 1999. – 262 с.
14. *Лалаева Р.И.* Логопедическая работа в коррекционных классах. — М.: Просвещение, 1998. – 348 с.
15. *Лалаева Р.И.* Нарушения чтения и пути их коррекции у младших школьников. — СПб., 1998. – 269 с.
16. *Лалаева Р.И., Серебрякова Н.В.* Коррекция общего недоразвития речи у дошкольников. — СПб., 1999. – 120 с.
17. *Лапшин В.А., Пузанов Б.П.* Основы дефектологии. — М.: Учпедгиз, 1993. – 148 с.
18. *18.Логопедия / Под ред. Л.С. Волковой и С.Н. Шаховской.* — М.: Просвещение, 1998. – 360 с.
19. *Логопедия: методические традиции и новаторство / Под ред. С.Н. Шаховской, Т.В. Волосовец.* – М.: Издательство Московского психолого-социального института; Воронеж: Издательство НПО “МОДЭК”, 2003. – 420 с.
20. *Логопедія. Підручник. За ред. М.К.Шеремет.* - К.: Видавничий Дім "Слово", 2010. - 376 с: іл.

21. *Манько Н.В.* Діагностика та корекція мовленнєвого розвитку дітей раннього віку: Науково-методичний посібник. – К.: КНТ, 2008 – 256 с.
22. *Миринова С.А.* Логопедическая работа в дошкольных учреждениях и в группах для детей с нарушениями речи. — М.: Просвещение, 1993. – 198 с.
23. *Малярчук А.Я.*Обстеження мовлення дітей: дидактичний матеріал. - К.: Література ЛТД, 2003. –104 с.
24. *Миссуловин Л.Я.* Патоморфоз заикания. Изменение картины возникновения и течения заикания, особенности коррекционной работы: Учеб. пособие. – СПб.: Изд. “Союз”, 2002. – 166 с.
25. *Нищева Н.В.* Будем говорить правильно: Дидактический материал для коррекции нарушений звукопроизношения. – СПб: ДЕТСТВО-ПРЕСС, 2002. – 420 с.
26. *Парамонова Л.Г.* Как воспитать гения? Логопедия для всех. – М.: ООО “Издательство АСТ”, 2002. – 98 с.
27. *Петрова В.Г., Белякова И.В.* Кто они, дети с отклонениями в развитии? — М.: Просвещение, 1998. – 88 с.
28. *Подкорытов В.С.* Станет ли больной ребенок на Украине правилом, а здоровый исключением? // Практична психологія та соціальна робота. – 1998. – №6-7. – С. 66-69.
29. *Пожиленко Е.А.* Волшебный мир звуков: Пособие для логопедов. — М.: Просвещение, 1999. – 148 с.
30. *Понятийно-терминологический словарь логопеда /* Под ред. В.И. Селиверстова. — М.: Учпедгиз, 1997. – 160 с.
31. *Практикум по детской логопедии /* Под ред. В.И. Селиверстова. — М.: Учпедгиз, 1995. – 220 с.
32. *Психолого-медико-педагогическая консультация: Методические рекомендации /* Науч. ред. Л.М. Шипицына. – 2-е изд., доп. – СПб.: “ДЕТСТВО-ПРЕСС”, 2002. – 129 с.
33. *Садовникова И.Н.* Нарушения письменной речи в их преодолении у младших школьников.—М.: Просвещение, 1997. – 129 с.
34. *Седых Н.А.* Воспитание правильной речи у детей: Практическая логопедия. – Днепропетровск: Издательство “Сталкер”, 2003. – 200 с.
35. *Серьогін Ю.* Теоретичні та експериментальні дослідження впливу емоційних детермінантів на процеси формування тарозвитку мовної функції в людини // ж. “Дефектологія”, 2000 — № 1. – С.5 - 13.
36. *Селиверстов В.И.* Заикание у детей: Психокоррекционные и дидактические основы логопедических занятий. — М.: Просвещение, 1994. – 140 с.
37. *Селиверстов В.И.* и др. Речевые игры с детьми. — М.: Просвещение, 1994. – 161 с.
38. *Степанова О.А.* и др. Методика игры с коррекционно-развивающими технологиями: Учебн. пособие для студ. сред. пед. учеб. завед. / Под ред. Г.Ф. Кумариной. – М.: Просвещение, 2003. – 98 с.

39. *Соботович О.* Концепція стандарту спеціальної освіти дітей дошкільного віку з порушеннями мовленнєвого розвитку // ж. “Дефектологія”, 2001 — № 1. — С. 2-7.
40. *Успенская Л.П., Успенский М.Б.* Учитесь правильно говорить: В 2 ч. — М.: Учпедгиз, 1995. — 86 с.
41. *Филичева Т.Б., Чевелева Н.А., Чиркина Г.В.* Нарушение речи у детей. — М.: Просвещение, 1993. — 191 с.
42. *Филичева Т.Б., Чиркина Г.В.* Коррекционное обучение и воспитание детей 5-летнего возраста с общим недоразвитием речи. — М.: Просвещение, 1993. — 220 с.
43. *Филичева Т.Б., Чиркина Г.В.* Подготовка к школе детей с общим недоразвитием речи в условиях специального детского сада. — М.: Просвещение, 1991. — 320 с.
44. *Фомичёва М.Ф.* Воспитание у детей правильного произношения. — М.: Учпедгиз, 1997. — 168 с.
45. *Хватцев М.Е.* Логопедическая работа с дошкольниками. — СПб., 1996. — 123 с.
46. Хрестоматия по логопедии: В 2 т. / Под ред. Л.С. Волковой и В.И. Селиверстова. — М.: Учпедгиз, 1997. — 197 с.
47. *Худенко Е.Д.* Практическое пособие по развитию речи: В 2 ч. — М.: Просвещение, 1994. — 140 с.
48. *Худенко Е.Д., Шаховская С.Н.* Как научить ребенка думать и говорить. — М.: Просвещение, 1993. — 160 с.
49. *Штрасмайер В.* Обучение и развитие ребенка раннего возраста.: Учеб. пособие для студ. высш. и сред. пед. учеб. заведений.: Пер. с нем. А.А. Михлина, Н.М. Назаровой. — М.: Изд. центр “Академия”, 2002. — 320 с.
50. *Ястребова А.В., Бессонова Т.П.* Инструктивно-методическое письмо о работе учителя-логопеда логопедического пункта при общеобразовательных учреждениях. — М.: Учпедгиз, 1996. — 140 с.
51. *Ястребова А.В., Бессонова Т.П.* Учителю о детях с недостатками речи. — М.: Просвещение, 1997. — 138 с.